

नेपाली

११०१ एस.एच.

वर्ष: प्रथम
खण्ड: प्रथम

जम्मा: ४ घण्टा/हप्ता
प्रवचन: ४ घण्टा/हप्ता

कोर्षको परिचय:

यस विषयमा विद्यार्थीहरूले भावी व्यावसायमा प्रभावकारी ढङ्गले सञ्चार गर्नका लागि आवश्यक पर्ने ज्ञान र सीपसँग सम्बन्धित नेपाली सञ्चारात्मक भाषा, लेखन सीप अन्तर्गतका शीर्षक र कृति परिचयको ढाँचा गरी जम्मा ८ वटा एकाइहरू समावेश गरिएका छन्।

कोर्षको उद्देश्य:

यस पाठ्यांशको अध्ययनबाट विद्यार्थीहरूले निम्न लिखित भाषिक क्षमता विकास गर्न सक्नेछन्:-

१. आफ्नो व्यावसायिक कार्य क्षेत्रमा प्रभावकारी सञ्चार गर्न
२. आफ्नो व्यावसायसँग सम्बन्धित विविध लेखन सीप प्रदर्शन गर्न
३. कार्य सम्पादनमा आवश्यक परिस्थितिजन्य संवाद गर्न।

एकाइ १: संचारात्मक नेपाली भाषा र नेपाली व्याकरण

१४ घण्टा

१.१ भाषिक भेदको परिचय

३ घण्टा

- मौखिक र लिखित
- औपचारिक र अनौपचारिक
- अमानक र मानक
- सामान्य र प्रयोजनपरक (विशिष्ट) भेदको सोदाहरण परिचय

१.२ वर्णको परिचय

२ घण्टा

- नेपाली वर्णहरूको पहिचान
- ध्वनि र वर्ण
- स्वर वर्ण
- व्यञ्जनवर्ण

१.३ वर्ण विन्यास

२ घण्टा

- ह्रस्व र दीर्घ हुने नियम
- हलन्त र अजन्तको प्रयोग सम्बन्धी नियम
- शिरबिन्दु र चन्द्रबिन्दु सम्बन्धी नियमहरू
- पदयोग र पद वियोग सम्बन्धी नियम
- लेख्य चिह्नहरूको परिचय र प्रयोग सम्बन्धी नियमहरू

१.४ शब्द भण्डार

३ घण्टा

- स्रोतका आधारमा शब्दको वर्गीकरण
- बनोटका आधारमा
- कार्यका आधारमा

१.५. शब्द रूपायन

२ घण्टा

- रूपायनको परिचय
- नामको रूपायन
- सर्वनामको रूपायन
- विशेषणको रूपायन
- क्रियापदको रूपायन

१.६ वाक्य संश्लेषण र वाक्य विश्लेषण

१ घण्टा

- वाक्य संश्लेषण
- वाक्यविश्लेषण

१.७ पदसङ्गति

१ घण्टा

<ul style="list-style-type: none"> पदसङ्गतिको परिचय पदसङ्गतिका प्रकार 		
एकाइ दुई: लेखन सिप		२२ घण्टा
२.१ लेखन सिप		६ घण्टा
<ul style="list-style-type: none"> बोधको ज्ञान र अभ्यास 		
२.२ लेखन सिप		३ घण्टा
<ul style="list-style-type: none"> बुँदाटिपोट सारांश लेखन 		
२.३ लेखन सिप		३ घण्टा
<ul style="list-style-type: none"> संवाद लेखन अनुच्छेद लेखन 		
	(कुनै एक)	
२.४ लेखन सिप		४ घण्टा
<ul style="list-style-type: none"> निमन्त्रणापत्र सूचना सम्पादकलाई चिठी निवेदन विज्ञापन बधाई ज्ञापन 		
	(कुनै एक)	
२.५ लेखन सिप		४ घण्टा
<ul style="list-style-type: none"> निबन्ध लेखन 		
२.६ लेखन सिप		२ घण्टा
<ul style="list-style-type: none"> प्रतिवेदन लेखन 		
एकाइ ३: कृति/पाठ परिचय र कृति समीक्षा	२४ घण्टा	
३.१ निम्नलिखित ढाँचामा तलका कृति/पाठको परिचय लेख्ने अभ्यास		६ घण्टा
क) कृतिहरू:		
<ul style="list-style-type: none"> म कसरी हार्लु (नाटक) माइतघर (उपन्यास) राष्ट्रनिर्माता (खण्डकाव्य) 	गोविन्दबहादुर मल्ल गोठाले लैनसिंह वाइदेल माधवप्रसाद घिमिरे	
ख) कृति परिचयको ढाँचा		
<ul style="list-style-type: none"> कृति/पाठको नाम: कृति/पाठको रचनाकारको नाम: कृति/पाठको मुख्य विषय: (एक अनुच्छेद) कृति/पाठको महत्व: (एक अनुच्छेद) कृति/पाठले आफूलाई पारेको प्रभाव: (छोटो एक अनुच्छेद) कृति/पाठको भाषाशैली: (छोटो एक अनुच्छेद) कृति/पाठको कमी, कमजोरी र सुझाव: (छोटो एक अनुच्छेद) 		
३.२ कृति समीक्षा		१८ घण्टा
क) कथाखण्ड		५ घण्टा
<ul style="list-style-type: none"> हरिदत्त: बितेका कुरा: मृगतृष्णा: 	विश्वेश्वरप्रसाद कोइराला रुपनारायण सिंह माया ठकुरी	
ख) निबन्ध खण्ड		५ घण्टा
<ul style="list-style-type: none"> पहाडी जीवन: 	लक्ष्मीप्रसाद देवकोटा	

- एक पत्र— सम्पादकलाई: शङ्कर लामिछाने
- भान्सा भो हजुर: भैरव अर्याल

ग) कविता खण्ड

४ घण्टा

- साहित्य सुधा: धरणीधर कोइराला
- हामी: भूपी शेरचन
- नचिनिने भएछौं: अगमसिंह गिरी

घ) एकाङ्की

४ घण्टा

- भावना: भीमनिधि तिवारी

सिकाइ सामग्रीहरू

- कृष्णप्रसाद पराजुली: राम्रो रचना मीठो नेपाली, सहयोगी प्रेस
- दयाराम श्रेष्ठ र मोहनराज शर्मा: नेपाली साहित्यको सङ्क्षिप्त इतिहास, साझा प्रकाशन
- डा. मोहन बिक्रम थापा: साहित्य परिचय, साझा प्रकाशन
- विश्वेश्वरप्रसाद कोइराला: दोषी चस्मा कथा सङ्ग्रह, साझा प्रकाशन
- माधवप्रसाद घिमिरे: राष्ट्र निर्माता खण्डकाव्य, साझा प्रकाशन
- लैनसिंह वाङ्देल्: माइतघर उपन्यास, रत्न पुस्तक भण्डार
- गोविन्दबहादुर मल्ल गोठाले: भोको घर एकाङ्की सङ्ग्रह, साझा प्रकाशन
- व्यावहारिक नेपाली, टीकाहरि बराल, अस्मिता बुक्स पब्लिसर्स एण्ड डिस्ट्रिब्युटर्स प्रा.लि.पुतलीसडक काठमाडौं
- गोरखापत्र, कान्तिपुर आदि पत्रिका सम्पादकीय, टिप्पणी र लेखहरू
- प्रशिक्षकहरूले आफ्नो पुस्तक तयार गर्न वा बजारमा पाइने सामग्री छानेर पढाउन सक्ने

विशिष्टीकरण तालिका

एकाइ	शीर्षक	समय	पूर्णाङ्क
१	संचारात्मक नेपाली भाषा र नेपाली व्याकरण	१४ घण्टा	पूर्णाङ्क (२४)
	१.१ भाषिक भेदको परिचय	३ घण्टा	पूर्णाङ्क (४)
	१.२ वर्णको परिचय	१ घण्टा	पूर्णाङ्क (२)
	१.३ वर्णविन्यास	३ घण्टा	पूर्णाङ्क (४)
	१.४ शब्द भण्डार	३ घण्टा	पूर्णाङ्क (२)
	१.५ शब्द रूपायन	२ घण्टा	पूर्णाङ्क (४)
	१.६ वाक्य संश्लेषण र वाक्य विश्लेषण	३ घण्टा	पूर्णाङ्क (४)
	१.७ पदसङ्गति	३ घण्टा	पूर्णाङ्क (४)
२	लेखन सीप	२२ घण्टा	पूर्णाङ्क (३२)
	२.१ लेखन सीप (बोधको ज्ञान)	६ घण्टा	पूर्णाङ्क (८)
	२.२ लेखन सीप (बुँदा लेखन, सारांश लेखन)	३ घण्टा	पूर्णाङ्क (४)
	२.३ लेखन सीप (संवाद लेखन, अनुच्छेद लेखन)	३ घण्टा	पूर्णाङ्क (४)
	२.४ लेखन सीप (निमन्त्रणा पत्र, सूचना, सम्पादकलाई चिठी, निवेदन, विज्ञापन, बधाई ज्ञापन)	४ घण्टा	पूर्णाङ्क (४)
	२.५ लेखन सीप (निबन्ध लेखन)	४ घण्टा	पूर्णाङ्क (८)
	२.६ लेखन सीप (प्रतिवेदन लेखन)	२ घण्टा	पूर्णाङ्क (४)
३	कृति/पाठको परिचय लेख्ने अभ्यास	२४ घण्टा	पूर्णाङ्क (२४)
	३.१ कृति/पाठको परिचय लेख्ने अभ्यास	६ घण्टा	पूर्णाङ्क (८)
	३.२ कृति समीक्षा	१८ घण्टा	पूर्णाङ्क (१६)
	क. कथा खण्ड	५ घण्टा	पूर्णाङ्क (४)
	ख. निबन्ध खण्ड	५ घण्टा	पूर्णाङ्क (४)
	ग. कविता खण्ड	४ घण्टा	पूर्णाङ्क (४)
	घ. एकाङ्की	४ घण्टा	पूर्णाङ्क (४)